

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

ثُمَّ أَوْزَنَّا الْكِتَابَ الَّذِينَ اصْطَفَيْنَا مِنْ عِبَادِنَا فَمِنْهُمْ ظَالِمٌ لِنَفْسِهِ
وَمِنْهُمْ مُقْتَصِدٌ وَمِنْهُمْ سَابِقٌ بِالْخَيْرَاتِ إِذِنَ اللَّهُ ذَلِكَ هُوَ الْفَضْلُ الْكَبِيرُ
«سوره فاطر، ۳۲»

علوم قرآن و حدیث، رشته دیرپای دانشگاهی است که عزت انتساب آن به قرآن کریم و حدیث شریف موجب شده تا جامعه، انتظارات علمی، ارزشی و حتی عاطفی ویژه‌ای از آن داشته باشد. از این رو «مرکز هماهنگی و توسعه پژوهش و آموزش عالی قرآنی کشور» با هدف تحول و تعالی نظام تولید علم و تربیت نیروی انسانی قرآنی متناسب با نیاز کنونی جامعه اسلامی، بازنگری و تجمیم برنامه‌های درسی دوره کارشناسی رشته علوم قرآن و حدیث را در دستور کار قرار داد.

انجام این مأموریت با مشارکت صاحب نظران علوم قرآن و حدیث و زمینه‌های مرتبط، پنج سال به طول انجامید که حاصل آن، برنامه درسی مشتمل بر ۱۰۰ واحد مشترک و شش مجموعه اختیاری ۳۵ واحدی با عناوین «مطالعات قرآن»، «مطالعات حدیث»، «تربیت دبیر آموزش قرآن و حدیث»، «تربیت مربی آموزش قرآن و حدیث»، «هنرهای قرآنی (قرائت و کتابت)» و «فرهنگ و رسانه» است. نقشه راه این تحول ضروری می‌نمود که درسنامه‌های رشته نیز، طراحی و تدوین شود. این کار با شناسایی و جلب مشارکت استادان بسیاری از گروه‌های آموزشی کشور و با مدیریت «دانشگاه قرآن و حدیث» و «پژوهشگاه حوزه و دانشگاه» انجام شد.

این اقدامات، نخستین گام در ارتقای محتوا و انسجام درونی این رشته بود که بی‌گمان از نقص و نارسایی میزبان نیست. امید می‌رود این برنامه و درسنامه‌های آن مورد عنایت استادان و دانشجویان گرامی قرار گیرد و با نظرات مشفقانه و انتقال تجربیات اجرای آن، این مرکز را در بازنگری مجدد برنامه کارشناسی و بازطراحی مقاطع تحصیلات تکمیلی همراهی کنند.

مرکز هماهنگی و توسعه

پژوهش و آموزش عالی قرآنی کشور

رایانه و فضای مجازی

حجة الاسلام والمسلمین سید حمیدرضا محمودزاده حسینی

(عضویت علمی دانشگاه قرآن و حدیث)

رایانه و فضای مجازی

حجة الاسلام سید حمیدرضا محمودزاده حسینی

ارزیاب: حجة الاسلام مهندس احسان سرخه‌ای / ویراستار: رضا بابایی / صفحه‌آرا: مهدی خوشرفتار اکرم

ناشر: موسسه انتشاراتی دارالحدیث / چاپ: اول / ۱۳۹۸ / چاپخانه: دارالحدیث

شمارگان: ۵۰۰ / قیمت: ۲۰۰۰۰ تومان

دارالحدیث

محل بخش: دفتر مرکزی: قم، میدان شهدا، خیابان معلم، پلاک ۱۲۵ تلفن: ۰۲۵ ۳۷۷۴۰۵۲۳

فاکس: ۰۲۵ ۳۷۷۴۰۵۷۱ / ص. پ. ۴۴۶۸ / ۳۷۱۸۵

نمایشگاه دائمی علوم حدیث (قم، خیابان معلم) مجتمع ناشران، طبقه همکف پلاک ۲۹ تلفن: ۰۲۵ ۳۷۷۴۰۵۲۵

شهری، حرم حضرت عبدالعظیم حسنی (ع) صحن کاشانی تلفن: ۵۵۹۵۲۸۶۲

<http://darolhadith.ir>

این اثر با حمایت مرکز هماهنگی و توسعه پژوهش و آموزش عالی قرآنی کشور تدوین و به عنوان منبع آموزشی درس رایانه و فضای مجازی، رشته علوم قرآن و حدیث معرفی شده است.

کلیه حقوق چاپ و نشر برای ناشر محفوظ است.

فهرست مطالب

پیش‌گفتار ۱۱

درس اول: فناوری اطلاعات و ارتباطات

اهداف درس	۱۳
فناوری اطلاعات	۱۴
فناوری ارتباطات	۱۷
چکیده	۱۹
پرسش و پژوهش	۱۹
فعالیت یادگیری	۱۹

درس دوم: فواید فاوا در فعالیتهای علمی

اهداف درس	۲۰
۱. سرعت و سهولت	۲۰
۲. نظم و دقت	۲۳
۳. جذابیت و کیفیت	۲۴
۴. ماندگاری و امنیت	۲۵
چکیده	۲۶
پرسش و پژوهش	۲۷
فعالیت یادگیری	۲۷

درس سوم: آسیب‌شناسی فاوا

اهداف درس	۲۸
۱. پراکندگی ذهن	۲۸
۲. اتلاف وقت	۲۹
۳. توهم جبران بی‌سوادی	۲۹
۴. تحقیقات سطحی و تکراری	۲۹
۵. انتشار مطالب نامعتبر	۳۰
۶. اعتماد به نقل‌های بی‌اعتبار	۳۰
۷. بی‌توجهی به حقوق دیگران	۳۱
۸. آسیب‌های جسمانی	۳۱
۹. آسیب‌های روانی	۳۲

۳۲.....	۱۰. آسیب‌های اخلاقی.....
۳۳.....	۱۱. آسیب‌های فرهنگی.....
۳۳.....	۱۲. وابستگی و اعتیاد.....
۳۴.....	۱۳. اختلالات فنی.....
۳۴.....	۱۴. مشکلات امنیتی و حریم خصوصی.....
۳۵.....	چکیده.....
۳۵.....	پرسش و پژوهش.....
۳۵.....	فعالیت یادگیری.....

درس چهارم: اصطلاحات کاربردی در فضای مجازی

۳۶.....	اهداف درس.....
۳۶.....	منطق رایانه.....
۴۰.....	سخت‌افزار و نرم‌افزار.....
۴۲.....	سیستم‌عامل.....
۴۴.....	وب.....
۴۵.....	مرورگر.....
۴۶.....	وبلاگ.....
۴۸.....	موتور جست‌وجو.....
۴۹.....	رایانش ابری.....
۵۰.....	امنیت.....
۵۳.....	هوش مصنوعی.....
۵۴.....	کلان‌داده.....
۵۵.....	چکیده.....
۵۶.....	پرسش و پژوهش.....
۵۶.....	فعالیت یادگیری.....

درس پنجم: نگارش الکترونیکی

۵۷.....	اهداف درس.....
۵۷.....	حروف چینی در کامپیوتر.....
۵۹.....	فارسی‌نویسی.....
۶۳.....	واژه‌پردازها.....
۶۶.....	پرسش و پژوهش.....
۶۶.....	فعالیت یادگیری.....

درس ششم: امکانات عمومی واژه‌پرداز WORD

۶۷.....	اهداف درس.....
۶۷.....	الف - اجزا و ابزارهای مقدماتی.....
۶۸.....	۱. محیط برنامه.....
۶۸.....	۲. ایجاد سند.....

۶۹.....	۳. باز کردن سند.....
۷۰.....	۴. ذخیره سند.....
۷۲.....	۵. نمایش سند.....
۷۴.....	ب - روش کار با متن.....
۷۴.....	۱. درج متن.....
۷۴.....	۲. ویرایش متن.....
۷۶.....	۳. جست و جو و جایگزینی.....
۷۷.....	۴. تنظیم شکل نوشته‌ها.....
۷۹.....	۵. تنظیم پاراگراف‌ها.....
۸۲.....	چکیده.....
۸۳.....	پرسش و پژوهش.....
۸۳.....	فعالیت یادگیری.....

درس هفتم: امکانات پیشرفته برنامه WORD

۸۴.....	اهداف درس.....
۸۴.....	۱. استفاده از الگوهای آماده.....
۸۷.....	۲. درج یادداشت.....
۸۸.....	۳. استفاده از سبک‌ها.....
۸۹.....	۴. فهرست‌گیری از مطالب.....
۹۰.....	۵. نمایه‌سازی.....
۹۲.....	۶. تصحیح خودکار.....
۹۲.....	۷. مقابله و مقایسه.....
۹۳.....	۸. ثبت سوابق تغییرات.....
۹۴.....	۹. ثبت توضیحات و حواشی.....
۹۵.....	۱۰. صفحه‌آرایی و درج تصویر.....
۹۷.....	۱۱. درج متون آماده.....
۹۸.....	۱۲. ایجاد پیوند.....
۹۹.....	چکیده.....
۹۹.....	پرسش و پژوهش.....
۹۹.....	فعالیت یادگیری.....

درس هشتم: ارتباطات الکترونیکی

۱۰۰.....	اهداف درس.....
۱۰۰.....	پست الکترونیکی.....
۱۰۱.....	عضویت در GMAIL.....
۱۰۴.....	امکانات و ترفندهای جی‌میل.....
۱۰۴.....	۱. فارسی‌سازی محیط کار.....
۱۰۵.....	۲. لغو نامه‌های ارسال شده.....
۱۰۶.....	۳. پیوست‌ها.....
۱۰۶.....	۴. استفاده از پاسخ‌های آماده.....

۱۰۷	۵. دسته‌بندی صندوق ورودی
۱۰۸	۶. تعریف امضا
۱۰۸	۷. پاسخگویی خودکار
۱۰۹	پیام‌رسان‌های اینترنتی
۱۱۱	تلگرام
۱۱۱	۱. عضویت
۱۱۲	۲. گفت‌وگوی امن
۱۱۳	۳. ایجاد گروه
۱۱۴	۴. ایجاد کانال
۱۱۵	۵. ویرایش و حذف پیام‌های ارسال شده
۱۱۶	۶. ذخیره فایل‌ها
۱۱۶	۷. فضای نامحدود شخصی
۱۱۷	۸. استفاده از ربات‌ها
۱۱۷	پیام‌رسان‌های داخلی
۱۱۹	چکیده
۱۱۹	پرسش و پژوهش
۱۱۹	فعالیت یادگیری

درس نهم: فعالیت در فضای مجازی

۱۲۰	اهداف درس
۱۲۱	فواید فعالیت در فضای مجازی
۱۲۳	الف - وبلاگ‌نویسی
۱۲۴	راه‌اندازی وبلاگ
۱۲۷	تنظیمات وبلاگ
۱۲۸	نگارش و ارسال مطالب
۱۳۱	ب - شبکه‌های اجتماعی
۱۳۳	فیس‌بوک
۱۳۴	یوتیوب
۱۳۴	آپارات
۱۳۵	اینستاگرام
۱۳۵	توییتر
۱۳۶	گوگل پلاس
۱۳۷	لینکدین
۱۳۸	اصطلاحات کاربردی در شبکه‌های اجتماعی
۱۳۸	هش‌تگ
۱۳۹	تگ کردن
۱۳۹	منشن کردن
۱۴۰	لایک کردن

۱۴۰	چکیده.....
۱۴۱	پرسش و پژوهش.....
۱۴۱	فعالیت یادگیری.....

درس دهم: ارائه الکترونیکی

۱۴۲	اهداف درس.....
۱۴۲	پاورپوینت.....
۱۴۳	۱. محیط برنامه.....
۱۴۴	۲. ایجاد سند.....
۱۴۴	۳. باز کردن برنامه.....
۱۴۵	۴. ذخیره سند.....
۱۴۷	۵. ساخت اسلاید.....
۱۴۹	۶. نمایش اسلاید.....
۱۵۱	جلوه‌های ویژه.....
۱۵۱	۱. انتخاب پوسته.....
۱۵۱	۲. متحرک‌سازی محتوا.....
۱۵۴	۳. افکت جابه‌جایی اسلایدها.....
۱۵۵	۴. ایجاد دکمه‌های عملیاتی.....
۱۵۶	سایر نرم‌افزارهای ارائه.....
۱۵۶	PREZI.....
۱۵۷	GOOGLE SLIDES.....
۱۵۸	ADOBE CONNECT.....
۱۵۹	چکیده.....
۱۶۰	پرسش و پژوهش.....
۱۶۰	فعالیت یادگیری.....

درس یازدهم: نشر الکترونیکی

۱۶۱	اهداف درس.....
۱۶۲	کتاب الکترونیکی.....
۱۶۴	فرمت PDF.....
۱۶۷	فرمت‌های دیگر.....
۱۶۷	نرم‌افزار PUBLISHER.....
۱۷۰	چکیده.....
۱۷۰	پرسش و پژوهش.....
۱۷۰	فعالیت یادگیری.....

درس دوازدهم: جست‌وجوی الکترونیکی

۱۷۱	اهداف درس.....
۱۷۱	توجه به ابزار جست‌وجو.....
۱۷۲	موتورهای جست‌وجوی وب.....

۱۷۶	جست‌وجو در نرم‌افزارهای تحقیقاتی
۱۷۷	روش‌های بهینه‌سازی جست‌وجو
۱۷۷	۱. استفاده از کلیدواژه‌های متعدد
۱۷۸	۲. توجه به رسم‌الخط و حروف مشابه
۱۷۹	۳. انعطاف در جست‌وجو
۱۸۱	۴. محدودسازی نتایج جست‌وجو
۱۸۳	۵. حوصله و تمرکز
۱۸۳	چکیده
۱۸۴	پرسش و پژوهش
۱۸۴	فعالیت یادگیری

درس سیزدهم: یادداشت‌برداری الکترونیکی

۱۸۵	اهداف درس
۱۸۶	روش و اصول یادداشت‌برداری الکترونیکی
۱۸۹	نرم‌افزار ONE NOTE
۱۹۵	سازمان‌دهی دفتر یادداشت
۱۹۷	چکیده
۱۹۸	پرسش و پژوهش
۱۹۸	فعالیت یادگیری

درس چهاردهم: بایگانی الکترونیکی

۱۹۹	اهداف درس
۲۰۰	انواع حافظه‌های الکترونیکی
۲۰۲	حافظه‌های ابری
۲۰۵	توصیه‌هایی برای بایگانی بهتر
۲۰۸	چکیده
۲۰۸	پرسش و پژوهش
۲۰۸	فعالیت یادگیری

درس پانزدهم: آموزش و یادگیری الکترونیکی

۲۰۹	اهداف درس
۲۱۱	تاریخچه آموزش الکترونیکی
۲۱۳	آموزش الکترونیکی در ایران
۲۱۴	ویژگی‌های آموزش الکترونیکی
۲۱۷	تولید محتوا
۲۲۰	ارائه
۲۲۳	چکیده
۲۲۳	پرسش و پژوهش
۲۲۳	فعالیت یادگیری

پیش‌گفتار

تا چندی پیش، راضی کردن برخی مدیران و استادان یا تشویق دانشجویان و همکاران برای استفاده از ابزارهای کامپیوتری، نیازمند توضیحاتی مفصل درباره مزایا و فواید این فناوری و ارائه نمونه‌هایی عینی از کاربرد و دستاوردهای آن بود؛ اما اکنون بهره‌گیری از فناوری اطلاعات و ارتباطات، چنان گسترده و بدیهی شده است که دیگر کسی درباره اهمیت و ضرورت آن تردید نمی‌کند و اگر سخنی یا ابهامی باقی باشد، بیشتر درباره روش‌های به‌کارگیری این ابزارها است.

خوشبختانه متولیان بازننگری و طراحی عناوین و سرفصل‌های آموزشی رشته‌های مرتبط با علوم قرآن و حدیث نیز این ضرورت را دریافته و با پیش‌بینی واحدهایی درسی در برنامه رسمی آموزش عالی، زمینه آشنایی بهتر و روشمند دانشجویان را با مبانی و ابزارهای کاربردی رایانه و فضای مجازی فراهم کرده‌اند. به‌حتم سرمایه‌گذاری و اهتمام به این شیوه آموزش، آثار فراوانی در تقویت و آسان‌سازی فعالیت‌های علمی و پژوهشی داشته، تأثیرگذاری دانشجویان را در عرصه‌های علمی، فرهنگی و تبلیغی افزایش خواهد داد.

از زمانی که مقرر شد تدوین متن این درس‌نامه بر عهده این دانش‌آموز باشد، بضاعت اندک و توان محدود خویش را به کار گرفت تا آنچه را در طی بیش از بیست سال فعالیت علمی و اجرایی در این زمینه آموخته و کاربرد آن را در عرصه‌های مدیریتی، پژوهشی و رسانه‌ای تجربه کرده است، خالصانه و فروتنانه به پویندگان مسیر دین و دانش تقدیم کند. البته به دلیل گستردگی موضوعات مرتبط با این فناوری و محدودیت واحدهای درسی، امکان پرداختن به همه مسائل مربوط وجود نداشت. بدین رو به طرح مطالب کاربردی‌تری و قابل ارائه در طول یک نیم‌سال تحصیلی بسنده شده است.

شایان ذکر است که با توجه به غلبه اهداف رفتاری در این دوره و ضرورت رسیدن فراگیران به مهارت‌هایی عملی، تنها در صورتی می‌توان به موفقیت و اثربخشی این اثر امیدوار بود که در کنار

مباحث نظری، آموزش‌های کارگاهی و تعاملی نیز ارائه گردد و فراگیران زیر نظر مدرسان مجرب، مهارت‌های عملی را نیز بیاموزند. بنابراین می‌بایست بخشی از ارزشیابی دوره، معطوف به سنجش توانایی‌های کاربردی باشد.

نکته مهم دیگری که همواره باید در کل دوره در نظر داشت، سرعت تغییر و پیشرفت در این فناوری است. تغییرات شتابان موجب می‌شود در فاصله‌ای کوتاه، بسیاری از ابزارها و روش‌های رایج تغییر کند و جای آنها را ابزارها و روش‌های نو بگیرد. بدین رو به‌روزرسانی و بازنگری در متون و برنامه‌های آموزشی مرتبط با فناوری آموزش‌های مجازی، همواره باید رو به جلو داشته باشد و آخرین رهاوردهای این حوزه در دسترس مدرسان و دانشجویان قرار گیرد.

در پایان وظیفه خود می‌دانم از همه بزرگوارانی که فراهم آمدن این اثر بدون لطف و یاری آنان میسر نبود، قدردانی و تشکر کنم؛ به‌ویژه از مدیران محترم دانشگاه قرآن و حدیث، جناب حجت‌الاسلام و المسلمین سرخه‌ای و جناب استاد رضا بابایی که در ارتقای محتوای این اثر کوشیدند و مرا مرهون الطاف و راهنمایی‌های خود قرار دادند.

سید حمید حسینی

پاییز ۱۳۹۷

